

C-825/19. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2019. november 12.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Thüringer Finanzgericht, Gotha (Németország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. október 22.

Felperes:

Beeren-, Wild-, Feinfrucht GmbH

Alperes:

Hauptzollamt Erfurt

Az alapeljárás tárgya

Meghatározott felhasználásra szóló, visszamenőleges hatályú engedély kiadása, valamint az a kérdés, hogy az alapügyben mely uniós szabályozás – a 952/2013/EU rendelet vagy a 2454/93/EGK rendelet – alkalmazandó, és adott esetben a releváns uniós szabályozás milyen feltételeket ír elő az engedély megadásához

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Tárgy: a 952/2013/EU rendelet 211. cikkének, és adott esetben a 2454/93/EGK rendelet 294. cikke (2) bekezdésének értelmezése

Jogalap: az EUMSZ 267. cikk második bekezdése

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 1) Úgy kell-e értelmezni az Uniós Vámkódex létrehozásáról szóló, 2013. október 9-i 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 269., 1. o.; helyesbítések: HL 2013. L 287., 90. o.; HL 2016. L 267., 2. o.; HL 2018. L 173., 35. o., a továbbiakban: Uniós Vámkódex) 211. cikkének (2) bekezdését, hogy az kizárólag olyan kérelmekre vonatkozik, amelyek esetében a visszamenőleges hatályú engedély hatálya 2016. május 1-jétől kezdődik?
- 2) Amennyiben az első kérdésre adott válasz nemleges: kizárólag akkor alkalmazható-e az Uniós Vámkódex 211. cikke azon visszamenőleges hatályú engedély iránti kérelmek esetében, amelyek hatálya 2016. május 1-jét megelőző időtartamra vonatkozik, ha a visszamenőleges hatályú engedélyt ugyan az új jogszabály hatályba lépését megelőzően kérelmezték, a vámhatóságok e kérelmeket első alkalommal 2016. május 1-jét követően utasították el?
- 3) A második kérdésre adandó nemleges válasz esetén: akkor is alkalmazható-e az Uniós Vámkódex 211. cikke azon visszamenőleges hatályú engedély iránti kérelmek esetében, amelyek hatálya 2016. május 1-jét megelőző időtartamra vonatkozik, ha a vámhatóságok e kérelmeket már 2016. május 1-jét megelőzően, valamint azt követően is (más indokolással) elutasították?
- 4) Az első és második kérdésre adott igenlő válasz esetén, valamint a harmadik kérdésre adott nemleges válasz esetén: úgy kell-e értelmezni a 2913/92/EGK rendelet végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló, 1993. július 2-i 2454/93/EGK bizottsági rendelet (HL 1993. L 253., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 6. kötet, 3. o.; helyesbítés: magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 16. kötet, 133. o.; a továbbiakban: Vámkódex végrehajtási rendelete) 294. cikkének (2) bekezdését, hogy
 - a) az engedély visszamenőleges hatállyal az eredeti engedély lejáratának napjától kezdődően a (3) bekezdés rendelkezéseinek megfelelően a kérelem benyújtásának napját megelőző egy évnél nem hosszabb időre adható meg?
 - b) a rendelkezés (3) bekezdésében előírt bizonyított gazdasági igénynek, és a megtévesztés kísérlete vagy a nyilvánvaló gondatlanság kizárásának a (2) bekezdés szerinti folytatólagos engedély iránti kérelem esetében is fenn kell állnia?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

Az Uniós Vámkódex létrehozásáról szóló, 2013. október 9-i 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 269., 1. o.; helyesbítések:

HL 2013. L 287., 90. o.; HL 2016. L 267., 2. o.; HL 2018. L 173., 35. o.; a továbbiakban: Uniós Vámkódex) 5., 116., 174., 211., 286. cikke;

A 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az Uniós Vámkódex egyes rendelkezéseire vonatkozó részletes szabályok tekintetében történő kiegészítéséről szóló, 2015. július 28-i (EU) 2015/2446 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (HL 2015. L 343., 1. o.; helyesbítések: HL 2016. L 87., 35. o.; HL 2017. L 101., 164. o.; HL 2018. L 192., 62. o., a továbbiakban: (EU) 2015/2446 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet) 148. és 172. cikke;

A Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i 2913/92/EGK tanácsi rendelet (HL 1992. L 302., 1. o; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 4. kötet, 307. o., a továbbiakban: Közösségi Vámkódex) 21. és 85. cikke;

A legutóbb a 993/2001/EK bizottsági rendelettel (HL 2001. L 141., 1. o.) módosított, a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló, 1993. július 2-i 2454/93/EGK bizottsági rendelet (HL 1993. L 253., 1. o; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 6. kötet, 3. o.; helyesbítés: magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 16. kötet, 133. o., a továbbiakban: a Vámkódex végrehajtási rendelete) 294. és 508. cikke;

A behozatali, illetve kiviteli vámok visszatérítéséről és elengedéséről szóló, 1979. július 2-i 1430/79/EGK tanácsi rendelet (HL 1979. L 175., 1. o.);

A Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló 2454/93/EGK bizottsági rendelet II. része, I. Címének 2. Fejezetére (Meghatározott célú felhasználás) vonatkozó iránymutatás (HL 2002. C 207., 2. o., a továbbiakban: 2002. évi iránymutatás).

A tényállás és az eljárás rövid bemutatása

- 1 A felperes 2012. december 31-ig rendelkezett gombák behozatala tekintetében nem uniós áruk szabad forgalomba bocsátására vonatkozó, meghatározott célú felhasználásra szóló engedéllyel. Az engedély meghosszabbítása, úgynevezett folytatólagos engedély megadása iránti kérelem benyújtása tájékoztatásból maradt el.
- 2 E kérelem benyújtásának elmulasztása egy ellenőrzés során derült ki. Ennek eredményeképpen a felperes 2015. január 9-én kérelmezte a folytatólagos engedélyt. Az alperes 2015. január 14-én az engedélyt csak a kérelem benyújtásának időpontjáig adta meg. A visszaható hatály eredeti engedély lejártának napjáig, vagyis 2013. január 1-jéig történő kiterjesztését a Vámkódex végrehajtási rendelete akkoriban hatályos 294. cikkének (2) bekezdése alapján elutasította.

- 3 A felperes a 2015. április 22-i levelében, amelyben a folyamatban lévő szanalása következtében fennálló, gazdaságilag nehéz helyzetére hivatkozott, ismételten az eredeti engedély lejártának napjáig kérte az engedély visszamenőleges hatállyal történő megadását.
- 4 A (2013. január 1-jétől 2015. január 8-ig tartó időszakra vonatkozó) folytatólagos engedély iránti e kérelmet az alperes a 2015. május 13-i határozattal elutasította.
- 5 A 2015. május 13-i határozattal szemben a felperes kifogást nyújtott be. Az alperes e kifogást a 2016. április 6-i határozatával elutasította. E határozattal szemben a felperes 2016. május 3-án keresetet indított a kérdést előterjesztő bíróság előtt. A kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárásban az alperes 2019. március 21-én újabb határozatot hozott, amelyben a folytatólagos engedély megadását az első elutasításától eltérő új indokolással utasította el. A 2019. március 21-i elutasító határozat képezi az eljárás tárgyát.

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

- 6 Az alperes álláspontja szerint a jelen ügyben a kérelmezett visszamenőleges hatályú engedély megadása tekintetében a Vámkódex végrehajtási rendelete 294. cikkének (2) bekezdése alkalmazandó. Amint a Vámkódex végrehajtási rendelete 294. cikkének (3) bekezdéséből kitűnik, e rendelkezés szerint a folytatólagos engedély visszamenőleges hatállyal legfeljebb a kérelem benyújtásának napjától számított egy évre adható meg. Ezenkívül az engedély megadása a Vámkódex végrehajtási rendelete 294. cikkének (2) bekezdése szerint megköveteli, hogy a Vámkódex végrehajtási rendelete 294. cikkének (3) bekezdésében előírt feltételek teljesüljenek, azaz, hogy bizonyított gazdasági igény álljon fenn, és a kérelem semmilyen módon ne álljon nyilvánvaló gondatlansággal összefüggésben. A felperes nem bizonyította gazdasági igény fennállását. Ezenkívül annak ellenére, hogy ismerte az eljárásjogi rendelkezést és arra vonatkozó figyelmeztetésben részesült, elmulasztotta a folytatólagos engedély megfelelő időben történő kérelmezését, ami miatt nyilvánvaló gondatlanság áll fenn.
- 7 Az Unió Vámkódex 2016. május 1-jén hatályba lépő 211. cikke eljárásjogi rendelkezésként a jelen ügyben nem alkalmazható. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint ugyanis az eljárási szabályokat csak a hatálybalépésükkor folyamatban lévő jogvitákra kell alkalmazni, és a jelen ügyben a közigazgatási eljárást – a 2019. március 21-i újabb határozat sérelme nélkül – a 2016. április 6-i határozattal lezárták, tehát az Unió Vámkódex 211. cikke hatálybalépésének időpontjában már nem volt folyamatban.
- 8 A felperes álláspontja szerint a jelen ügyben alkalmazni kell az Unió Vámkódex 211. cikkét, mivel az tisztán eljárási jellegű rendelkezésnek minősül, és a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatának megfelelően az eljárási szabályokat főszabály szerint visszamenőleges hatállyal kell alkalmazni.

- 9 Ha ezzel szemben az Unió Vámkódex 211. cikke helyett a Vámkódex végrehajtási rendelete 294. cikkének (2) bekezdését kell a jelen ügyre alkalmazni, akkor a folytatólagos engedélynek az ez utóbbi rendelkezés szerinti visszamenőleges hatállyal való megadása tekintetében a Vámkódex végrehajtási rendelete 294. cikkének (3) bekezdésében foglalt feltételeknek nem kell teljesülniük. A felperes szerint a Vámkódex végrehajtási rendelete 294. cikkének kivételes helyzetekre vonatkozó (3) bekezdése nem alkalmazandó az ugyanezen cikk (2) bekezdésében szabályozott folytatólagos engedélyre. Ennélfogva a Vámkódex végrehajtási rendelete 294. cikkének (2) bekezdése szerinti engedély visszamenőlegesen egy évnél hosszabb időre is megadható, a Vámkódex végrehajtási rendelete 294. cikkének (3) bekezdése értelmében vett nyilvánvaló gondatlanság kizáró jellegét pedig nem kell vizsgálni.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

- 10 A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint az alapügy elbírálása attól a kérdéstől függ, hogy alkalmazható-e az Unió Vámkódex 211. cikke az alapügy tényállására. Ha ugyanis erre a kérdésre igenlő választ kell adni, az Unió Vámkódex 211. cikke (2) bekezdése h) pontjának szövegéből közvetlenül az következik, hogy az azonos jellegű műveletre vagy árukra vonatkozó engedély megújítása az eredeti engedély lejártát követő három éven belül kérelmezhető. Az a kérdés, hogy az Unió Vámkódex 211. cikke alkalmazható-e, amiatt merül fel, mert a felperes kérelme 2015-ből származik, azaz olyan időszaktól, amikor az említett cikket az Unió Vámkódex 288. cikkének (2) bekezdése értelmében még nem lehetett alkalmazni.
- 11 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a jogszabályi rendelkezések visszaható hatályú alkalmazásának kérdése tekintetében különbséget kell tenni az anyagi jogi és az eljárásjogi szabályok között.
- 12 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az eljárási szabályokat általában a hatálybalépésükkor folyamatban lévő jogvitákra kell alkalmazni (a Bíróság 2006. március 9-i *Beemsterboer* ítélete, C-293/04, EU:2006:162, 19. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 13 Ezen elvek alapján bírálta el az Európai Unió Bírósága és a Törvényszék azokat a jogvitákat, amelyekben az a kérdés merült fel, hogy a Vámkódex hatálybalépését megelőzően alkalmazandó jogszabályok vagy a Vámkódex alapján kell ítéletet hozni (a Bíróság 1998. szeptember 24-i *Sportgoods* ítélete, C-413/96, EU:C:1998:430; a Törvényszék 2001. május 10-i *Kaufring és társai kontra Bizottság* ítélete, T-186/97, EU:T:2001:133).
- 14 Ezzel szemben az anyagi jogi szabályokat olyan tényekre kell alkalmazni, amelyek akkor merültek fel, amikor az anyagi jogi szabályok hatályban voltak (a Bíróság 2006. február 23-i *Molenbergnatie* ítélete, C-201/04, EU:2006:136, 34. pont).

- 15 A közösségi jog anyagi jogi szabályait azonban a Bíróság kivételesen úgy is értelmezheti, hogy azok a hatálybalépésüket megelőzően keletkezett jogviszonyokra is vonatkoznak, amennyiben azok szövegéből, céljából és rendszertani elhelyezkedéséből az ilyen értelmezés világosan következik (a Bíróság 2006. március 9-i Beemsterboer ítélete, C-293/04, EU:2006:162, 21. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 16 A Bíróság továbbá a 2006. február 23-i Molenbergnatie ítéletének (C-201/04, EU:2006:136) 32. pontjában a Meridionale Industria Salumi és társai ítéletének (212/80–217/80, EU:C:1981:270) 11. pontjára hivatkozva azon jogszabályokra utalt, amelyek olyan elválaszthatatlan egységet képező anyagi jogi és eljárásjogi szabályokat tartalmaznak, amelyek egyes rendelkezéseit időbeli hatályuk tekintetében nem lehet elkülönítve figyelembe venni. A Bíróság az 1981. november 12-i Meridionale Industria Salumi és társai ítéletben (212/80–217/80, EU:C:1981:270) az ilyen helyzetet az akkori 1697/79 rendelet hatálybalépésére hivatkozva elfogadta. Akkoriban a meglévő nemzeti szabályozásokat az új közösségi szabályozás váltotta fel, így közösségi szinten első alkalommal jött létre a vámok utólagos beszedésére vonatkozó egységes szabályozás.
- 17 A kérdést előterjesztő bíróság a 952/2013/EU rendelet 211. cikkét főszabály szerint eljárási szabálynak tekinti. Alapvetően emellett szól e rendelkezésnek a szabályok rendszerében elfoglalt helye, valamint annak lényegi tartalma. Az Unió Vámkódex 211. cikke tartalmaz természetesen az engedélyek megadására vonatkozó feltételeket is, amelyek azonban a Vámkódex végrehajtási rendeletének 291. és azt követő cikkeiben nem szerepelnek. A kérdést előterjesztő bíróság szerint az a kérdés merül fel tehát, hogy az Unió Vámkódex 211. cikke tisztán eljárási jellegűnek vagy olyan rendelkezésnek minősül, amely az 1981. november 12-i Meridionale Industria Salumi és társai ítélet (212/80–217/80, EU:C:1981:270) analógiája útján olyan elválaszthatatlan egységet képező anyagi jogi és eljárásjogi szabályokat tartalmaz, amelyek egyes rendelkezéseit időbeli hatályuk tekintetében nem lehet elkülönítve figyelembe venni. Ezt a megközelítést támasztja alá, hogy visszaható hatály esetén az érintett vám-árunyilatkozatokat az Unió Vámkódexnek – az (EU) 2015/2446 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet 148. cikke (4) bekezdésének d) pontjával összefüggésben értelmezett – 174. cikke alapján érvénytelennek kell nyilvánítani, és meghatározott célra történő felhasználási eljárás érdekében benyújtott nyilatkozatokkal kell helyettesíteni, valamint az Unió Vámkódex 116. cikkének (1) bekezdése alapján a megfizetett behozatali vámokat vissza kell fizetni. E tekintetben e rendelkezések – legalábbis közvetett módon – anyagi jogi következményeket írnak elő. Másrészt – a Meridionale Industria Salumi és társai ítélet (212/80–217/80. sz. ügy) alapjául szolgáló jogvitától eltérően – az Unió Vámkódex létrehozásáról szóló 952/2013 rendelet nem az első uniós szintű szabályozást jelenti. A 2913/92 rendelet a Közösségi Vámkódexet ugyanis már közösségi jogként (uniós jogként) kodifikálta. A 952/2013 rendelet szerinti változatában a Unió Vámkódex felváltotta a Vámkódex 2913/92 rendelet szerinti változatát (az Unió Vámkódex 286. cikkének (2) bekezdése), amelyet többször módosítottak (lásd a 952/2013 rendelet (12) preambulumbekendését) annak érdekében, hogy a vámjogszabályok

korszerűbbek, egyszerűbbek, észszerűbbek és átláthatóbbak legyenek (lásd a 952/2013 rendelet (43) és (56) preambulumbekzdését).

- 18 A kérdést előterjesztő bíróság az Európai Unió Törvényszéke korábbi ítélezési gyakorlatából azt a további alapelvet vezeti le, amely szerint az eljárási szabályok csak a hatálybalépésükkor folyamatban lévő azon jogvitákra alkalmazandók, amelyekben a kérelmeket már az új jogszabály hatálybalépése után nyújtották be, mivel a határozattal (az Unió Vámkódex 5. cikkének 39. pontja) befejezett közigazgatási eljárások már nem minősülhetnek „folyamatban lévő jogvitáknak” (a Törvényszék 2001. május 10-i Kaufring és társai kontra Bizottság ítélete, T-186/97, T-187/97, T-190/97–T-192/97, T-210/97, T-211/97, T-216/97–T-218/97, T-279/97, T-280/97, T-293/97 és T-147/99, EU:T:2001:133, 35. pont; a Törvényszék 1998. június 9-i Unifrigo Gadus és CPL Imperial 2 kontra Bizottság ítélete, T-10/97 és T-11/97, EU:T:1998:118, 18. és azt követő pontok). Másrészt a Törvényszék a 2001. május 10-i Kaufring és társai kontra Bizottság ítéletének (T-186/97, T-187/97, T-190/97–T-192/97, T-210/97, T-211/97, T-216/97–T-218/97, T-279/97, T-280/97, T-293/97 és T-147/99, EU:T:2001:133) 35. pontjában a Bíróság 1993. július 6-i CT Control (Rotterdam) és JCT Benelux kontra Bizottság ítéletének (C-121/91 és C-122/91, EU:C:1993:285) 22. pontjára hivatkozott. A Bíróság ezen ítéletének alapjául szolgáló ügyben a felperes 1985 októberében, azaz akkor nyújtott be visszatérítési kérelmet, amikor az 1430/79 rendelet még hatályban volt. Ezt a visszatérítési kérelmet a holland hatóságok 1986-ban elutasították. Ez alapján került sor a holland bírósági eljárásra, amelynek keretében 1989 novemberében a holland bíróság megsemmisítette a kérelem elutasítását. Ezt követően nyújtotta be a holland hatóság a visszatérítés iránti kérelmét az Európai Közösség Bizottságához, amely arról nem négy hónapon belül, hanem csak hat hónapon belül hozott határozatot. 1985-ben az akkoriban hatályos eljárási szabályok szerint a Bizottságnak négy hónapon belül kellett határozatot hoznia, 1987-től erre hat hónap állt rendelkezésére. A kérdést előterjesztő bíróság ebből azt a következtetést vonja le, hogy az eljárási szabályok esetében – az alapul szolgáló kérelem benyújtásának időpontjától függetlenül – a határozat meghozatalának időpontjában hatályos jogot kell alkalmazni.
- 19 Ha a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első vagy második kérdés valamelyikére igenlő választ ad, azonban úgy dönt, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésre – amennyiben válaszol rá – nemleges választ ad, akkor a kérdést előterjesztő bíróságnak a jogvitát a Vámkódex végrehajtási rendeletének a kérelem benyújtásának időpontjában hatályos 294. cikke (2) bekezdésének alkalmazásával kell elbírálnia. A német vámhatóság úgy véli, hogy az e rendelkezés szerinti folytatólagos engedély visszamenőlegesen legfeljebb egy évre adható meg, amint azt a Vámkódex végrehajtási rendelete 294. cikkének (3) bekezdése a „kivételes esetek” tekintetében előírja. Ezenfelül a Vámkódex végrehajtási rendelete 294. cikkének (2) bekezdése szerinti folytatólagos engedély esetében a német vámhatóság kiegészítő engedélyezési feltételekként megköveteli az e cikk (3) bekezdésében előírt bizonyított gazdasági igény fennállását, és a megtévesztés kísérlete vagy a nyilvánvaló gondatlanság kizárását (a Vámkódex végrehajtási rendelete

294. cikke (3) bekezdésének a) pontja). Ilyen korlátozás nem következik sem a Vámkódex végrehajtási rendelete 294. cikke (2) bekezdésének szövegéből, sem a rendelkezés értelmezésére vonatkozó 2002. évi iránymutatásból, amely kizárólag a Vámkódex végrehajtási rendelete 294. cikkének (3) bekezdése szerinti visszamenőleges hatályú engedéllyel foglalkozik. Márpedig a Vámkódex végrehajtási rendelete 294. cikkének (2) bekezdésében foglalt rendelkezés tárgya az azonos jellegű műveletre és árura vonatkozó engedély megújítása. A kérdést előterjesztő bíróság meggyőződése szerint ezért e rendelkezés önálló jelentéssel bír a (3) bekezdésben foglalt szabályozáshoz képest, így a (3) bekezdés szerinti feltételeket nem lehet a (2) bekezdés szerinti folytatólagos engedélyre alkalmazni.